

Perheen talo -yhteistyö

TOIMINTAKERTOMUS 2012

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ PERHEEN TALO -YHTEISTYÖSTÄ

2 PERUSTIEDOT KUMPPANEISTA

- 2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry
- 2.2 Iisalmen Pelastakaa lapset ry
- 2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

3 OHJAUSRYHMÄ

4 TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

- 4.1 Toiminta-alue
- 4.2 Päämäärä
- 4.3 Tavoitteet - Yhdessä lapsen parhaaksi

5 TOIMINNAT JA TAPAHTUMAT

- 5.1 Tukihenkilötoiminta
- 5.2 Vertaisryhmätoiminta
- 5.3 Perhekahvila Onni ja Ilona
- 5.4 Perhetupa
 - 5.4.1 Yökylätoiminta
 - 5.4.2 Doula-synnytystukihenkilötoiminta
 - 5.4.3 Kansainvälinen perheryhmä
 - 5.4.4 Mummola-toiminta
 - 5.4.5 Tapaamispaikkatoiminta
- 5.5 Perheohjaus
- 5.6 Perheleiri
- 5.7 Muut tapahtumat

6 VAPAAEHTOISTYÖN KEHITTÄMINEN

7 TIEDOTTAMINEN

8 YHTEISTYÖRYHMÄT

- 8.1 Ylä-Savon SOTE:n kuntayhtymän Perhevalmennus-työryhmä
- 8.2 Ylä-Savon SOTE:n kuntayhtymän Perhekeskus-työryhmä
- 8.3 Saturyhmä
- 8.4 Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmä
- 8.5 Mielensterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto
- 8.6 Savonia-ammattikorkeakoulu ja muut oppilaitokset

9 ARVIOINTI

1 YLEISTÄ PERHEEN TALO -YHTEISTYÖSTÄ

Paikalliset lastensuojelujärjestöt: Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ovat tehneet pitkäjänteistä yhteistyötä yhteisen tavoitteen - YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI- mukaisesti jo yli kymmenen vuoden ajan. Tehostaakseen tavoitteen saavuttamista järjestöt hakivat rahoitusta Perheen talo -yhteistyöhankkeelle Raha-automaattiyhdistykseltä, joka on rahoittanut hanketta vuodesta 2004 lähtien. Vuodesta 2009 alkaen Perheen talo –yhteistyö on saanut RAY:N kohdennettua Ak-toiminta-avustusta.

Ylä-Savon SOTE (sosiaali- ja terveydenhuollon) kuntayhtymään kuuluu Iisalmi, Vieremä, Sonkajärvi ja Kiuruvesi ja sen alueella asuu noin 40 100 asukasta. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä on tukenut Perheen talo –yhteistyötä kuntaosuudella (5000 €). Perheen talo –yhteistyön hallinnoijana on toiminut Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry.

Perheen talo –yhteistyön koordinaattorina on toiminut Sinikka Niskanen ja toiminnanohjaajan äitiysloman sijaisena Anne Kuivalainen 1.2.2012 alkaen.

Tiivis kumppanuus kolmen suuren valtakunnallisen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten sekä julkisen sektorin, oppilaitosten ja muiden yhteistahojen kanssa on ollut ainutlaatuista ja innovatiivisuudessaan merkittävää. Perheen talo –yhteistyön ja yhdistysten yhteistyössä kehittämät vertaisryhmä-, tukihenkilö- ja avopalvelutoiminnat (yökylä-, mummola-, maahanmuuttajien ryhmätoiminnat) sekä moniammatillisen Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmän perustaminen ja perheleiri oppimisympäristönä yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa ovat löytäneet oman paikkansa ehkäisevän lastensuojelun palveluprosesseissa. Perheen talo –yhteistyön kolmannen sektorin asiantuntemus on ollut käytettävissä esimerkiksi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhekeskus-työryhmässä, joka laati kokonaisvaltaisen perhepalvelujen kartoituksen ja suunnitelman 2011.

Vuoden aikana Perheen talo –yhteistyön kehittämistyössä on keskitytty entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön julkisen sektorin kanssa sosiaali- ja terveysministeriön koordinoiman Kaste-hankkeen sekä RAY:n Emma & Elias –avustushelman tavoitteiden mukaisesti. Niissä molemmissa toivotaan, että avustettavilla toiminnoilla on oltava kiinteä yhteys kunnalliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja niiden voidaan arvioida olevan laaja-alaisesti hyödynnettäviä. Hankkeiden tavoitteena on luoda, arvioida, levittää ja juurruttaa uusia hyviä käytäntöjä. Perheen talo –yhteistyö haki mukaan Emma & Elias –avustusohjelmaan ja tuli valituksi vuosiksi 2013 – 2015. Avustusohjelmaa koordinoi Lastensuojelun Keskusliitto.

Ylä-Savon alueella olevat pienet kunnat tarvitsevat kumppanuushankkeen kaltaisia toimijoita auttaakseen lapsiperheitä lukuisten haasteiden edessä. Mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntyessä varhainen puuttuminen uudentyypisillä työmenetelmillä on auttanut ja auttaa lapsiperheitä arjessa. Ehkäisevällä lastensuojelulla ja varhaisella puuttumisella voidaan vaikuttaa perheiden sosiaalisen pääoman kasvattamiseen ja turvaverkkojen luomiseen.

Tervetuloa mukaan vapaaehtoistyöhön!

2 PERUSTIEDOT YHTEISTYÖKUMPPANEISTA

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ja Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ovat tehneet yhteistyötä perheiden tapahtumien ja koulutus-tilaisuuksien järjestämisessä 1990-luvulta lähtien.

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry on perustettu 9.12.1925. Sen toiminnan tarkoituksena on edistää iisalmelaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden perusturvallisuutta, hyvinvointia ja tervettä kehitystä.

Yhdistyksen keskeisimpiä toimintamuotoja on perhekeskustoiminta (Perhekeskus Onni ja Ilona) tavoitteenaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen tukemalla lapsiperheiden jaksamista, vahvistamalla vanhemmuutta, auttamalla perheitä luomaan sosiaalisia verkostoja ja estämällä syrjäytymistä. Koko perheen tapahtumien kuten lystisunnuntai järjestämisen yksin tai eri yhteistyökumppaneiden kanssa tavoitteena on tukea lasten ja vanhempien yhdessäoloa. Yhdistys tukee tukioppilastoimintaa. Yhdistyksen järjestämässä kesäisessä hiekkataidetapahtumassa lapset saavat uusia virikkeitä. Lisäksi yhdistys pyrkii huolehtimaan lasten ja perheiden näkökannan huomioonottamisesta paikallisessa päätöksenteossa. Yhdistyksellä oli vuonna 2012 yhteensä seitsemän palkkatuella työllistettyä henkilöä sekä kolme henkilöä kuntouttavassa työtoiminnassa.

2.2 Iisalmen Pelastakaa Lapset ry

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry on perustettu vuonna 1946. Sen toiminnan tarkoituksena on vaikuttaa lasten ja lapsiperheiden asemaan ja toimia erityisesti vaikeissa ja turvattomissa olosuhteissa elävien lasten ja heidän perheidensä hyväksi.

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n toiminta keskittyy pienten lasten perheiden tukemiseen, avustustoimintaan ja vaikuttamistoimintaan. Tärkein toiminta on tukihenkilötoiminta pienten lasten perheissä. Mukana on ollut parikymmentä tukihenkilöä, joiden toiminnan kohteena on ollut yhteensä 25-30 perhettä. Tärkeää on ollut huolehtia myös tukihenkilöiden jaksamisesta ja vertaistuesta heille itselleen. Jäsenistölle järjestetään keskustelu-, suunnittelu- ja askarteluiltoja. Lapsiperheitä tuetaan myös esimerkiksi lahjakorteilla joulun aikaan ja Venäjän lapsia Pelastakaa Lasten kummitoiminnan kautta. Eväitä Elämälle – ohjelman kautta tuemme 2.asteen opiskelijoita heidän oppikirjahankinnoissaan.

2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys perustettiin Iisalmeen 25.2.1998. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on toimia lastensuojelun tukimuotona ja tehdä ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Toiminnalla pyritään tukemaan lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja perheen selviytymistä arjessa sekä katkaisemaan perheiden väkivaltakierrettä ja auttamaan asiakkaita kriisitilanteissa. Yhdistyksen toimipaikkana on Perhetupa Karjalankadulla Iisalmissa.

Yhdistyksen toimintamuotoina ovat yökylä-, mummolatoiminta sekä maahanmuuttajien ryhmätoiminta. Toimintoja on suunniteltu ja kehitetty yhteistyössä Iisalmen kaupungin ja muiden yhdistysten sekä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Suunnittelussa on huomioitu eri tahojen jo olemassa olevat resurssit ja toimintaa on kehitetty täydentämään palveluja. Yhdistyksellä on ollut kuluvana vuonna yksi palkattu työntekijä RAY:n rahoittamassa AVITUS – toiminnassa.

3 OHJAUSRYHMÄ

Ohjausryhmän tehtävänä on toteutettavien toimintojen linjaaminen ja seuraaminen. Ohjausryhmällä ei ole juridista tai taloudellista vastuuta hankkeesta vaan vastuu on aina avustuksen saajalla. Ohjausryhmän kokoonpano 2012

Marja-Liisa Korhonen	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, perhepalvelujen ohjaaja
Tarja Immonen	Iisalmen kaupungin vapaa-aikapalvelukeskus, johtava nuorisoohjaaja
Kristiina Kukkonen	Savonia-ammattikorkeakoulu, Iisalmen yksikkö, lehtori,
Hanna-Leena Tela	Iisalmen kaupungin hallintopalvelukeskus, Etappi-hanke, suunnittelija
Anne Roponen	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, koulukuraattori
Taina Sidoroff	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen hallituksen jäsen
Leila Silaste	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen puheenjohtaja
Anne Vola	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n edustaja
Tuula Vornanen	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n Avitus-hankkeen avopalveluohjaaja
Päivi Korolainen	Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n puheenjohtaja
Sinikka Niskanen	Perheen talo -yhteistyöhankkeen koordinaattori
Niina Rieppo	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja

Ohjausryhmä on kokoontunut vuonna 2012 kahdeksan kertaa ja kokouksissa on ollut yhteensä 53 osallistujaa. Koordinaattorin esimies on ollut MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n edustaja Anne Vola, jonka kanssa on käyty kehittämiskeskusteluja.

4 TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

4.1 Toiminta-alue

Perheen talo -yhteistyö toimitilat ovat MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n ylläpitämän Perhekeskus Onni ja Ilonan kanssa samoissa tiloissa Naistentalossa Iisalmissa. Toiminta-alueena on pääasiassa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alue.

4.2 Päämäärä

Perheen talo -yhteistyön päämääränä on ollut luoda ja kehittää **uudenlainen kolmannen sektorin ennalta ehkäisevä, lapsiperhetyön yhteistyömalli**, jossa kansalaisjärjestöjen toteuttamalla ammatillisesti johdetulla vapaaehtoistyöllä on oma paikkansa kuntien palvelurakenteissa.

4.3 Tavoitteet ~ YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI

”Tove Janssonin tarina Näkymättömästä lapsesta kertoo, kuinka lapsista tulee näkymättömiä ja kuinka näkymättömästä tulee jälleen näkyvä. Tarinan pedagoginen hahmo on Muumimamma, jonka jokainen näkymättömään Ninniin kohdistama hyväksyntä ja huomio saa aikaan sen, että näkymättömästä tulee jälleen näkyvä.”

- kehittää ehkäisevän lastensuojelun matalan kynnyksen ja varhaisen puuttumisen työtä lapsiperheiden parissa
- vakiinnuttaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alueelle toimiva tukihenkilö- ja vertaisryhmätoiminnan ja avopalvelutoimintojen yhteistyömalli
- löytää ja ohjata erityistukea tarvitsevia sekä palvelujärjestelmien tavoittamattomiin joutuneita perheitä sopivien avopalvelujen piiriin
- luoda toimintaedellytyksiä vapaaehtoisille
- työllistää vajaakuntoisia henkilöitä erilaisiin tehtäviin kansalaisjärjestöissä
- täydentää ja vakiinnuttaa hankkeessa mukana olevien yhdistysten sekä niiden ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä > palvelupolkujen ja hyvinvointivirtojen luominen
- luoda yhteistyömahdollisuuksia Ylä-Savon kunnissa lapsiperheiden parissa toimivien eri tahojen kesken
- järjestää kasvatusaiheisia tapahtumia
- lisätä yhteiskunnallista vaikuttamista ja osallisuutta edistäviä toimintamuotoja

5 TOIMINNAT JA TAPAHTUMAT

Seuraavassa esitellään vuoden 2012 aikana käynnissä olleita toimintoja, tapahtumia ja kokeiluja. Perheen talo –yhteistyön toimintatapana on ollut lapsilähtöinen, perhekeskeinen toiminta, joka pyrkii perheiden omaehtoisten ja osallisuutta lisäävien toimintojen kehittämiseen - sosiaalipedagoginen ajattelutapa. Sosiaalipedagogisen työn perusajatuksena on tarjota ihmisille mahdollisuus osallistua, kohdata toisia ihmisiä, tehdä mielekkäitä asioita sekä kokea yhteisöllisyyttä toisten kanssa. Käytännön toimintamallina on hyödynnetty Heränneen huolen puheeksi ottaminen perheessä - menetelmää sekä tiedon nopeaa välittämistä varhaisessa vaiheessa yhteistyöverkostoissa kuten neuvolan, perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa. Samalla on pyritty työntekijöiden reflektiivisen työotteen vahvistamisena ryhmä- ja yksilötyössä.

5.1 Tukihenkilötoiminta

Tausta ja tavoite

Iisalmissa on ollut Pelastakaa Lasten tukihenkilötoimintaa loppuvuodesta 2000 alkaen. Toiminnan tavoitteena on tukea pienten, pääasiassa alle kouluikäisten, lasten perheitä heidän arjessaan. Toimintaa toteuttaa Pelastakaa Lapset ry:n Itä-Suomen aluetoimisto yhteistyössä Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Perheen talo -yhteistyön kanssa.

Kohderyhmä

Tukihenkilöä voi hakea mikä tahansa perhe, jossa on alle kouluikäisiä lapsia ja joka tuntee tarvitsevänsä tukea arjen pyörittämiseen. On luonnollista, että välillä tuntee itsensä väsyneeksi kotiaskareiden tekemiseen. Aina ei tarvitse pärjätä yksin.

Toimintamuodot

Tukihenkilö käy perheessä sopimuksen mukaan. Apua annetaan perheen ehdoilla. Välillä autetaan kotiaskareissa, leikitään lasten kanssa tai lähdetään koko perheen kanssa ulos, vaikkapa retkelle. Tukihenkilö sopii perheen kanssa, kuinka yhteinen aika parhaiten tukee sekä lasten kasvua ja aikuisten hyvinvointia. Tukihenkilöt haluavat olla perheen tukena mahdollisimman luontevasti ja ilman turhia muodollisuuksia.

Koordinaattorin tehtävänä on ollut toteuttaa ja suunnitella toimintaa paikallisesti yhdessä toiminnanohjaajan sekä Itä-Suomen aluekoordinaattorin kanssa. Jo toimivien tukihenkilöiden koulutus- ja virkistäytymisillat ovat olleet tärkeitä kehittämisen kohteita.

Toimintalukuja vuodelta 2012

Vuoden 2012 aikana Iisalmissa on ollut yhteensä 28 valmennettua tukihenkilöä, jotka ovat antaneet tukeaan yhteensä 25:lle perheelle. Kaikille hakijaperheille ei aina heti ole pystytty tarjoamaan sopivaa tukihenkilöä. Vuoden lopussa oli 5 perhettä odottamassa tukijaa. Iisalmen tukihenkilötoiminnalle on koko sen olemassaolonsa aikana ollut tyypillistä se, että siinä on mukana useita Savonia-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoita, jotka voivat sitoutua toimintaan määräajaksi – yleensä enintään vuodeksi.

Perheitten elämäntilanteet ovat hyvin vaihtelevia ja perheet ovat hakeutuneet mukaan toimintaan monenlaisia väyliä pitkin kuten neuvolan, sosiaalitoimen, Perheen talo-yhteistyön työntekijöiden tai naapurien/tuttavien kannustamana. Koordinaattori on käynyt perheen kotona tekemässä alkuhaastattelun. Perhekäyntejä vuoden aikana oli kymmenen ja niiden tarkoituksena on ollut kaartoittaa perheen tuen tarpeesta ja toiveista tukihenkilön suhteen.

- koulutusta ja tapahtumia tukihenkilöille
 - Uusien tukihenkilöiden perehdytyskoulutus Perhekeskus Onni ja Ilonassa 21.2. ja 28.2.2012. Osallistujia oli 6.
 - Tukihenkilöiden kevätkarkelot Tuomirannassa 22.5.2012. Osallistujia oli 22.
 - Pelan tukihenkilöiden ja heidän perheidensä yhteinen pääsiäisaskartelu 27.3.2012. Osallistujia oli 30.
 - Uusien tukihenkilöiden perehdytyskoulutus Perhekeskus Onni ja Ilonassa 26.10. ja 5.11.2012. Osallistujia oli 5.
 - Pelan tukihenkilöiden ja heidän perheidensä yhteinen jouluaskartelu 3.12.2012. Osallistujia 18.
 - Pelan tukihenkilöiden ja heidän perheidensä yhteinen joulujuhla Perhekeskus Onni ja Ilonassa 25.11.2012. Osallistujia oli 25.
 - Tukihenkilöille tarjottiin myös mahdollisuus osallistua kaikkiin Perheentalo-yhteistyön vapaaehtoisille järjestämiin tilaisuuksiin. Lisäksi tukihenkilöillä oli mahdollisuus kahdenkeskisiin tapaamisiin työntekijöiden kanssa sekä vertaisryhmätoimintaa Rönkön Sepon vetämänä.

Tukihenkilöiden kevätkarkeloissa pääsi tempuradalle.

5.2 Vertaisryhmätoiminta

”Sitä ihan oottaa, että tulis jo se kerhopäivä. Siitä on tullu tosi tärkeä juttu mejän perheelle.”

Vertaisryhmissä samassa elämäntilanteessa olevat ihmiset kohtaavat, vaihtavat kokemuksiaan ja tukevat toisiaan. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen nimeämänä vapaaehtoisena vertaisryhmävastaavana on toiminut Sanna Savonen. Vertaisryhmien suunnittelusta ja ohjauksesta ovat vastanneet koordinaattori Sinikka Niskanen ja ohjaaja Sirkku Nevalainen 2/2012 saakka. Ohjaaja Sirkku Nevalaisen äitiysloman sijaisena on toiminut sosiaalikasvattaja Anne Kuivalainen. RAY:n lisärahoitus mahdollisti sen, että toiminnanohjaajan paikka muuttui kokopäiväiseksi. Lisäksi palkkatuella työllistettynä oli 16.5. saakka MLL:n ohjaaja Eija Hiltunen. Hän oli suunnittelemassa ryhmiin erilaisia kädentaidollisia toimintoja ja osallistui avustaviin ohjaustehtäviin.

Vertaisryhmät ovat kokoontuneet pääasiassa Perhekeskus Onni ja Ilonassa, lukuun ottamatta joitakin retkiä ja perheryhmän liikuntahallivuoroja. Kaikissa vertaisryhmissä on aina samana toistuva rakenne. Ryhmä alkaa fiiliskierroksella, jolloin jokaisella on mahdollisuus kertoa päällimmäiset tuntemuksensa viikon ajalta. Fiiliskierros toimii samalla myös esittelynä ja tässä yhteydessä vanhemmat kertovat oman etunimensä, lapsensa etunimen ja iän. Esittelyn merkitys korostuu avoimessa vertaisryhmässä, koska ryhmän toimintaan voi tulla mukaan uusia perheitä missä vaiheessa vain. Aluksi fiiliskierrokset jännittävät useita vanhempia, mutta hyvin pian siitä tulee tärkeä osa ryhmää ja sekä työntekijät että vanhemmat ovat kokeneet sen merkityksellisinä. Fiiliskierroksen jälkeen lorutellaan ja/tai lauletaan yhdessä. Lorut ja laululeikit valitaan lapsen ikätason mukaisesti. Lorujen ja leikkien tavoitteena on tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja kannustaa vanhempia laulamaan ja loruttelemaan myös kotona lapsen kanssa. Tätä tarkoitusta varten vanhemmille annetaan kotiin viemisiksi lorun, laulun tai laululeikin sanat, jotka voi liimata kaikille ryhmäläisille jaettavaan ”reissuvihkoon”. Leikkihetken jälkeen on ryhmän ohjelman mukaisen aiheen käsittely, mikä voi olla alustus vaikkapa vanhemmuuteen tai kasvatukseen liittyvistä asioista, asiantuntijan vierailu, toiminnallisempi ohjelma, esimerkiksi askartelu tai ohjattu tuokio kuten vauvahieronta. Kotiinlähtö on liukuva, joten vapaalle yhdessäololle on varattu runsaasti aikaa.

Vertaisryhmissä käsiteltyjä teemoja olivat mm. vauvan kasvuun ja kehitykseen liittyvät asiat, vanhemmuuden ja hyvinvoinnin tukeminen, lasten oikeudet, kodin turvallisuus, median rooli lapsiperheessä, lapsiperheille tarjolla olevat palvelut, vanhemmuuden tunteet, voimavarat ja jaksaminen. Vauvaryhmissä kokeiltiin värikylyä, vauvajumppaa ja vauvahierontaa terveydenhoitajaopiskelijan opastuksella. Vauvaryhmäläiset saivat myös kantoliina- ja kestovaippaopastusta.

Vertaisryhmissä on käynyt myös asiantuntijavierailijoita. Päivähoidon johtaja Sinikka Hyvärinen sekä perhepäivähoidon johtaja Marjatta Miettinen kävivät kertomassa päivähoidosta ja Iisalmen kaupungin kuntalisästä. Lapsiperheiden kotipalvelun perhetyöntekijä Leila Silaste vieraili vauvaryhmissä ja kertoi työstään. Suuhygienisti Kati Mykkänen kävi puhumassa kaikissa ryhmissä hampaiden hoidosta. Tanssinopettaja Päivi Herd ohjasi vauvojen vuorovaikutustanssia ja isommille lapsille ja heidän vanhemmilleen musiikkiliikuntaa. Satuhierontaan kävi antamassa opastusta Sirkku Nevalainen. Ryhmissä pidettiin nalleneuvolaa ja tehtiin pieniä retkiä leikkikentille sekä liikennepuistoon. Hummerit –perheryhmän vanhemmat saivat harjoitella alkusammutusta palokunnan vierailun yhteydessä. Liikuntahallivuorot kuten tatamilla järjestetty tempurata olivat myös suosittuja. Vertaisryhmissä vietettiin viikolla 43 Satumaista viikkoa ja sen puitteissa järjestettiin erilaisia toimintapisteitä kuten loruongintaa. Merivuokot ryhmässä vieraili Merja Hynynen-Niskanen lorupakkeineen ja vanhemmat saivat samalla vinkkiä kuinka elävöittää loruja. Syksyllä ryhmissä järjestettiin valokuvaus.

Avoimissa vertaisryhmissä työntekijöiden tärkeä rooli on huolehtia ryhmädynamiikasta ja uusien vanhempien ryhmään kiinnittymisestä. Muita työntekijöiden rooleja ryhmissä on ollut ryhmäläisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollistaja, vanhemmuuden ja varhaisen vuorovaikutuksen tuki- ja, ymmärtävä kuulija ja ajankohtaisen tiedon jakaja.

Vapaaehtoiset ”kerhomummit” ovat voimavara vertaisryhmien toiminnassa. Heidän roolinaan on keskeisesti ollut lasten hoidossa auttaminen. Kerhomummit ovat esimerkiksi toimineet varasylinä vauvalle, vanhemman askarrella isomman lapsen kanssa, tai lukeneet ja leikkineet isomman kanssa äidin ruokkiessa pienempää. Vanhemmat ovat ottaneet kerhomummit hyvin vastaan. Vuonna 2012 toiminnassa oli mukana kaksi vapaaehtoista kerhomummiä.

Vanhemmat antavat palautetta usein spontaanisti vertaisryhmän tärkeydestä heille arjessa jaksamisen tukijana. Monet ovat kuvailleet ”kerhopäivää”, kuten vanhemmat vertaisryhmää usein kutsuvat, viikon kohokohdaksi, jota odotetaan kovasti. Ryhmissä luodaan uusia sosiaalisia suhteita ja vanhemmat, jotka tulevat jo toisen tai kolmannen lapsensa kanssa vauvaryhmiin, ovatkin kertoneet myös ryhmissä syntyneistä ystävyyksistä, jotka ovat kestäneet vuodesta toiseen.

Pääsääntöisesti ryhmäläiset ja ryhmäpäivä pysyvät samana, ikä vain muuttuu lasten kasvun mukaan. Esimerkiksi ryhmä aloittaa uutena vauvaryhmänä (0 -6 kk). Lasten iän karttuessa ryhmän kävijämäärät alkavat vähentyä vanhempien työhön lähdön vuoksi, jolloin jäljellä olevat ryhmäläiset on ohjattu ja toivotettu tervetulleeksi maanantain perheryhmään tai ryhmiä on yhdistetty. Uusi vauvaryhmä on aloitettu kahdesti vuodessa. Vauva-ajan erityisyyttä on haluttu korostaa. Kesällä avattiin perhekeskus Onni ja Ilonan yhteyteen Vauvakammari, joka on sisustettu vauvojen tarpeita ajatellen.

Maalaaminen maistuu mustikalta

Hummerit

Perheryhmä Hummerit kokoontui maanantaisin Perhekeskus Onni ja Ilonassa klo 10 alkaen. Ryhmä on alle kouluikäisten lasten ja heidän vanhempiensa perheryhmä. Ryhmään ovat tervetulleita myös kummit, mummit tai muut lapselle tärkeät henkilöt. Ryhmässä käyvät lapset ovat iältään parista kuukaudesta noin 5-vuotiaisiin. Isommat lapset on ryhmässä otettu huomioon järjestämällä useimmille kokoontumiskerroille askartelua. Aloitustuokiossa on yleensä myös enemmän laululeikkejä kuin vauvaryhmissä. Kevätkaudella ryhmässä kävi oma kerhomummi Kaisa Loiva.

Korallit

Vuoden ensimmäinen uusi vauvaryhmä 0 - 6 kk:n vauvojen ja heidän vanhempiensa vertaisryhmä Korallit kokoontui tiistaisin klo 10 Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Ryhmä muotoutui pikkuhiljaa kevättalven aikana. Ryhmällä oli myös oma kerhomummi Maija-Leena Kumpulainen, joka kävi joka viikko ryhmässä. Kerhomummista tuli tärkeä osa ryhmää.

Merivuokot

Kevätkaudella ja kesällä Merivuokot, n. 6-12 kk vauvojen ja heidän vanhempiensa vertaisryhmä kokoontui torstaisin klo 10 Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Sama ryhmä jatkoi vielä syyskauden 12-24 kk:n ikäisten taaperoiden ja heidän vanhempiensa ryhmänä joulun saakka.

Sinisimpukat

Sinisimpukat -ryhmä jatkoi vuoden alusta vertaisryhmänä 12-24 kk:n ikäisille taaperoilta ja heidän vanhemmilleen. Ryhmä kokoontui perjantaisin klo 10 alkaen Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Ryhmä kokoontui vielä kesäajan ja syksyllä ryhmäläiset siirtyivät Hummerit –perheryhmään.

Helmisimpukat

Helmisimpukat -ryhmä aloitti syksyllä uutena vertaisryhmänä 0-6 kk:n ikäisille vauvoille ja heidän vanhemmilleen. Ryhmä kokoontuu perjantaisin klo 10 alkaen Perhekeskus Onni ja Ilonassa.

Monikkoperheet

Kaksosperheiden vanhempien toiveesta viriteltiin syksyllä parin vuoden tauon jälkeen vertaisryhmä monikkoperheille. Ryhmän sisältöjä ideoitiin yhdessä perheiden kanssa. Toiminnassa oli yhteensä kuusi eri perhettä ja kokoontumisia kerran viikossa keskiviikko- tai torstai-iltapäivisin klo 14. Lisäksi perheet toivoivat kerran kuukaudessa kokoontumista klo 16 alkaen, jolloin mahdollistuisi myös työssäkäyvien osallistuminen.

Imetystukiryhmä

Imetystukiryhmä kokoontui kevätkaudella 7 kertaa joka toinen keskiviikko klo 14 alkaen Perhetuvalla. Toiminnanohjaaja Anne Kuivalainen toimi kevätkaudella vertaistukiryhmän ohjaajana työparinaan terveydenhoitajaopiskelija. Syyskaudella imetystukiryhmä järjestettiin Perhekeskus Onni ja Ilonaan avatussa Vauvakammarissa. Ajankohta muutettiin klo 10-12, jotta imettävät äidit voisivat halutessaan ruokailla MLL:n perhekahvilan keittopäivänä. Ryhmän ohjelmaan sisältyi tietoa imetyksen merkitystä äidille ja lap-

selle, imuoitteesta ja imetysasunnoista, imetyksen pulmatilanteista, maidon riittävydestä, omasta jaksamisesta ja vieroittumisesta/vieroittamisesta.

Isä - lapsi –toiminta

Isä - lapsi –toiminnalla ei kuluvaan vuonna ollut erikseen yhtään tapahtumaan. Isiä kutsuttiin osallistumaan enemmän vertaisryhmiin sekä erilaisiin perhetapahtumiin.

Perhevalmennusryhmät

Perhevalmennusryhmät ovat osa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän perhevalmennusrunkoa, jonka on työstänyt moniammatillinen perhevalmennustyöryhmä. Uusi perhevalmennusmalli perustuu eri tahojen tiiviiseen yhteistyöhön eli työryhmän jäsenet on sitoutettu vastaamaan tiettyjen perhevalmennukseen kuuluvien kertojen pitämiseen. Perheen talo – yhteistyö vastaa yhdessä Iisalmen seurakunnan lapsityön yhdestä kokoontumisesta, joka käsittelee vertaisuutta voimavarojen antajana. Vetäjinä niissä ovat toimineet Iisalmen seurakunnan johtava lapsityönohjaaja Anu Naakka ja Perheen talo –yhteistyön koordinaattori Sinikka Niskanen. Perhevalmennuksen runkoa päätettiin uudistaa syksystä alkaen. Ennen joulua kokeiltiin raskaana oleville ryhmäneuvolaa. Ryhmäneuvolat korvaavat aiemmat perhevalmennuskerrat ennen synnytystä lukuun ottamatta perhevalmennuskäyntiä Kuopion Yliopistollisessa sairaalassa.

Vahvuutta Vanhemmuuteen –perheryhmä

Mannerheimin Lastensuojeluliiton koordinoimaa Vahvuutta Vanhemmuuteen – perheryhmätoimintaa syksyllä 2011 aloitettua pilottiryhmää jatkettiin ja ryhmä kokoontui 5 kertaa (ohjaajina koordinaattori Sinikka Niskanen ja terveydenhoitaja Eila Eskelinen). Ryhmään otettiin viisi perhettä. Syksyllä aloitettiin uusi perheryhmä terveydenhoitajien (Marja-Leena Räisänen ja Sisko Eskelinen) vetäminä.

Vauhtiviikarit

Vauhtiviikarit-ryhmä oli 2-3-vuotiaan lapsen ja hänen vanhempansa välisen vuorovaikutuksen tukeminen toiminnallisilla keinoin. Ryhmä toteutettiin sosionomiopiskelijoiden opinnäytetyönä ja siihen otettiin mukaan kuusi vanhempi-lapsi paria ja se kokoontui seitsemän kertaa. Opiskelijat olivat Hanna-Riikka Karppinen ja Mari Hartikainen ja opinnäytetyön tuotoksena syntyi ohjaajan opas ammattilaisille.

Aurinkokuvia vauvaryhmistä

Vuoden 2012 vertaisryhmien kävijätilasto:

Ryhmät	Kokoontumis- kerrat/koko vuosi	KÄYNTIKERRAT lapset	vanhemmat	yhteensä	Eri kä- vijöitä lapset	vanhemmat	yhteensä
Sinisimpukat	30	202	190	392	30	27	57
Helmisimpukat	16	137	142	279	27	30	57
Hummerit	47	535	395	930	75	61	136
Merivuokot	49	398	398	796	37	32	69
Korallit	49	375	371	746	35	30	65
Imetystukiryhmä	5	10	5	15	3	3	6
Vahvuutta Van- hemmuuteen 1	5	25	50	75	5	10	15
Vahvuutta Van- hemmuuteen 2	5	20	40	60	3	6	9
Perhevalmennus- vertaisuus	2	2	2	4	2	2	4
Raskaana olevien ryhmäneuvola	1	0	11	11	0	11	11
Monikkoperheet	8	34	21	55	12	6	18
Vauhtiviikarit	7	42	42	84	6	6	12
Askarteluillat	4	60	55	115	32	30	62
YHTEENSÄ	230	1840	1742	3363	267	264	531

5.3 Perhekahvila Onni ja Ilona

Perhekahvila Onni ja Ilona on yksi MLL:n Iisalmen yhdistyksen Perhekeskuksen toimintamuodoista. Perhekahvila on avoinna arkisin klo 9.00 – 14.00. Perhekahvilaa hoitaa kaksi palkkatuella palkattua henkilöä kerrallaan ja heidän lisäksi on harjoittelijoita kuntouttavan työtoiminnan kautta. Perheen talo –yhteistyön kehittämisalueena on perhekahvilan palveluista tiedottaminen ja työyhteisön toiminnan kehittäminen yhdessä vapaaehtoisten perhekahvilavastaavan Riitta Kauhasen kanssa. Työyhteisöpalavereja pyrittiin pitämään kahden viikon välein perjantai-iltapäivisin.

5.4 Perhetupa

Perhetupa on Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n Iisalmen kaupungilta vuokraama toimipaikka. Yhdistyksen toiminnoista on valittu Perheen talo –yhteistyön kehittämisalueeksi avopalvelutoiminnat. AVITUS-avopalvelutoiminnan kehittämishanke aloitti toukokuussa 2007, johon on palkattu yksi työntekijä. Koordinaattori on kuulunut AVITUS-hankkeen ohjausryhmään, joka on kokoontunut vuoden aikana kuusi kertaa. Ohjausryhmän tavoitteena on koordinoita ja kehittää Turvatuvan avopalvelutoimintaa. Lisäksi molemmille työmuodoille on koottu omat työryhmät, jotka kokoontuivat noin kerran kuukaudessa. Koordinaattori on ollut mukana näissä työryhmissä. Perhetuvalla on vuoden aikana ollut yksi AVITUS-avopalvelutoiminnan työntekijä.

5.4.1 Yökylätoiminta

Yökylätoimintaa järjestettiin resurssien mukaan kuukausittain lapsiperheille, joilla ei ole mahdollista viedä lapsia esim. isovanhemmille. Tavoitteena on perheiden jaksamisen tukeminen ja kasvatustietoisuuden lisääminen. Toiminta on kaikille perheille avointa. Esitteitä Yökylätoiminnasta jaettiin mm. seurakuntiin, sosiaalitoimeen, perhetyöhön, päiväkoteihin, neuvoloihin ja Perhekeskus Onni ja Iloonan. Lisäksi hallituksen jäsenet ja vapaaehtoiset levittivät tietoa toiminnoista ja hankkivat uusia vapaaehtoisia.

Avopalveluohjaajan lisäksi yökylätoiminnan toteutukseen osallistui yhdistyksen vapaaehtoistoimijoita sekä sosionomi- ja sairaanhoitaja (AMK) opiskelijoita. Vuoden 2012 aikana järjestettiin 6 yökylää, joihin osallistui yhteensä 21 lasta ja 16 sosionomi (AMK) -opiskelijaa ja kuusi vapaaehtoista.

5.4.2 Doula -synnytystukihenkilötoiminta

Koordinaattori ja toiminnanohjaaja ovat osallistuneet Ensi- ja turvakotien liiton doula-synnytystukihenkilö koulutukseen Sopukassa. Doulatoiminta on aloitettu järjestämällä syksyllä 2012 doula-perehdytys neljänä iltana ja käyntinä KYS:n synnytysvalmennuksessa. Perehdytykseen osallistui neljä doulaa.

5.4.3 Kansainvälinen perheryhmä ja Moninaiset -toiminta

Kansainvälinen perheryhmä-toiminta alkoi 11.4.2012 ja se on jatkunut siitä saakka keski-viikkoisin klo 17.00 - 19.00 ja ryhmä on tarkoitettu Ylä-Savossa asuville maahanmuuttajille. Ryhmää ohjaavat Savonia ammattikorkeakoulun opiskelijat ja he vastaavat ryhmän sisällöstä, ohjauksesta ja markkinoinnista.

Ohjelma on suomenkielinen, koska toiminnalla pyritään vahvistamaan suomen kielen käyttöä ja tunteista.

Kansainvälinen ryhmä kokoontui vuoden aikana 32 kertaa ja kävijämäärä vaihteli 6-15 välillä eli keskimäärin kävijöitä vuoden aikana 256.

5.4.4 Mummola-toiminta

Mummolassa vapaaehtoiset ”Mummot” ovat Perhetuvalla paikalla joka keskiviikko klo 9.00 – 12.00. Perhe voi tuoda lapsensa leikkimään siksi aikaa kun itse käy vaikka kaupassa tai voi viettää hetken omassa rauhassa. Mummot jakavat itse osallistumisvuoronsa ja suunnittelevat toiminnan sisällöt. Avo-palveluohjaaja ottaa alkuvuikosta lasten ilmoittautumiset vastaan ja on tarvittaessa mummojen käytettävissä Mummolan aikana. Mummolassa toiminta on hyvin kodinomaista, mummot leikkivät ja askartelivat lasten kanssa. Lapset tuovat itse välipalat. Mukana on ollut opiskelijoita, jotka ovat olleet kehittämässä toimintaa yhdessä mummojen kanssa.

Mummola on ollut vuoden aikana 34 kertaa, joissa mummoilla 142 käyntikertaa ja lasten käyntikertoja on ollut 196.

Nalletkin pääsee Mummolaan

5.4.5 Tapaamispaikkatoiminta

Tapaamispaikkatoiminta mahdollistaa turvallisen ja kodinomaisen tapaamisen lapselle ja hänestä erossa asuvalle vanhemmalle. Ylä-Savon Ensi- ja turvakoti ry järjestää valvottuja ja tuettuja tapaamisia sekä valvottuja vaihtoja. Tarve sekä valvottuihin että tuettuihin tapaamisiin on ilmeinen ja määrä vaihtelee vuosittain.

Tapaamispaikkatoiminta perustuu Ensi- ja turvakotien liiton laatimiin laatukriteereihin. Toimintaa varten tehtiin pelastus- ja työturvallisuussuunnitelma, jotka tarkistetaan vuosittain vuosikokouksen jälkeen uuden hallituksen järjestäytymiskokouksessa. Tapaamispaikkatyöryhmään kuuluu avopalveluohjaaja sekä edustajat yhdistyksen hallituksesta. Työryhmän kokouksissa on käsitelty meneillään olevat ja tulevat tapaamistapaukset. Kunkin tapaamisen seurantalaveri on pidetty noin kolmen kuukauden välein. Seurantalaveriin osallistuvat sosiaalityöntekijä, tapaaaja(t) ja avopalveluohjaaja. Palaverissa käsitellään menneitä tapaamisia sekä suunnitellaan tulevia.

Yleisimpiä syitä tapaamispaikkaan tultaessa olivat päihdeongelmat ja mielenterveysongelmat ja seuraavina vanhempien riitaisuus ja etteivät lapsi ja vanhemmat tunne toisiaan. Yhdellä perheellä voi olla useita syitä tapaamispaikan käyttöön.

Vuoden 2012 aikana käyntejä tapaamispaikassa oli yhteensä 41, joista valvottuja tapaamisia oli 16 ja tuettuja 25.

5.5 Perheohjaus

Perheohjauksessa pyritään toimimaan mahdollisimman lähellä perheitä. Ajatuksena on mahdollisimman matala kynnyks ottaa yhteyttä työntekijään ja yhdessä miettiä ja keskustella perheen tilanteesta. Työntekijöillä on omat toimistot Perhekahvila Onni ja Ilonan yhteydessä, joten kohtaamiset ja kahdenkeskiset tuokiot syntyvät kuin itsestään. Keskusteluhetket vaativat työntekijältä ammattimaista tietoisuutta ja ymmärrystä perheen nykyhetkestä. Samalla työntekijöiden roolit lapsiperheiden varhaisen puuttumisen ja ehkäisevän matalan kynnyksen työn asiantuntijoina ovat vahvistuneet.

5.6 Perheleiri

Perheleiri on tavoitteellista perheiden jaksamista ja voimavaroja lisäävää ja vahvistavaa toimintaa. Perheleiri toimii hyvänä intensiivijaksona perheille, joissa tarvitaan enemmän tukea ja voimavaroja arkeen. Perheleiriä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Perheleiriä kehitetään samalla sosiaalialan opiskelijoiden oppimisympäristönä.

Perheleirin tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen ja vanhempien voimavarojen lisääminen arjessa. Perheleiri toimii perhetyön intensiivijaksona, jonka aikana voidaan vanhemmuutta tarkastella tiiviimmin. Perheleiritöiminnan teoreettinen tausta nivoutuu sosiaalipedagogiikkaan, joka suuntautuu ihmisen arkeen ja omien voimavarojen löytämiseen. Lähtökohtana on asiakkaan konkreettinen auttaminen.

Vuonna 2012 ei järjestetty perheleiriä. Perheleiri järjestetään 2013 yhteistyössä Metsäkartanon kanssa.

5.7 Muut tapahtumat

- Lasten Oikeuksien päivänä 20.11.2012 järjestettiin Iloinen Leikki –konsertti Iisalmen Kulttuurikeskuksessa yhteistyössä Ylä-Savon Musiikkiopiston kanssa. Konsertti onnistui upeasti ja katsomo oli täynnä lapsiperheitä. Salissa oli mukaan lukien esiintyjät – jotka myös olivat lapsia – noin 450 henkilöä. Yhteistyötä päätettiin jatkaa seuraavanakin vuonna.

Lasten pehmolelut ja Pelle Kukkanen olivat tärkeässä roolissa Iloinen Leikki –konsertissa.

6 VAPAAEHTOISTYÖN KEHITTÄMINEN

Vapaaehtoistoiminta on yksi aktiivisen kansalaisuuden ja demokratian keskeisistä ulottuvuuksista ja Perheen talo –yhteistyön kantava voima.

Vuoden aikana on järjestetty seuraavia tapahtumia:

- Ollaan ystäviä jookos, niin kuin ananas ja kookos? –vapaaehtoisten ilta Pelixirissä 14.2.2012. Paikalla oli 16 osallistujaa.
- koordinaattori oli esittelemässä Perheen talo –yhteistyön toimintaa Eläkeliiton Iisalmen yhdistyksen kokouksessa 16.2.2012. Paikalla oli yhteensä noin 50 osallistujaa.
- Jos metsään haluat mennä nyt niin takuulla yllätyt ilta vapaaehtoisille Kirman kyläpirtillä 7.6.2012. Paikalla 20 osallistujaa.

- Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen Perhetuvalla järjestettiin hallituksen jäsenille ja vapaaehtoisille kansalaistoiminnan ideointi-ilta 16.8.2012. Liiton järjestöpäällikkö Katariina Somu oli vieraana.
- Vapaaehtoisten ja työntekijöiden iltaa vietettiin Villa Castrenissa keskiviikkona 29.8.2012 klo 17.00 alkaen. Paikalla oli 21 henkilöä.
- Perheen talo –yhteistyön nettisivut, jonne on luotu vapaaehtoisten omat sivut.
<http://www.perheentalo.fi/fi/Vapaaehtoiset.html>
- Perheen talo -yhteistyö toteutti lapsiperheitä koskevan kuntavaalipaneelin, joka pidettiin Perhekeskus Onni ja Ilonassa 11.10.2012. Puheenjohtajana toimi MLL:n Järvi-Suomen piirin koordinaattori Eila-Mari Väättäinen . Kunnallisvaaliehdokkaita oli paikalla yhdeksästä puolueesta. Osallistujia noin 30.
- Liikuntailta Iisalmen uimahallissa. Liikuntaillassa sai mennä uimaan tai kuntasalille oman kunnan mukaan. Osallistujia oli 6.
- koordinaattori ja Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n sihteeri osallistuivat Ensi- ja turvakotien liiton kansalaistoiminnan työkokoukseen Sopukassa 13.-14.9.2012.
- tukihenkilöiden palkitseminen 10.10.2012 Perhekeskus Onni ja Ilonassa. 25 osallistujaa.
- Perhetuvalla jatkettiin vapaaehtoisten ”aamukahveja”, jotka pidettiin aina joka kuukauden ottamatta ensimmäisenä perjantaina.
- Vapaaehtoisten ja työntekijöiden joulujuhlaa vietettiin iloisissa ja hilpeissä merkeissä keskiviikkona 12.12.2012 Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Paikalla oli yhteensä 42 henkilöä. Ohjelmassa oli jouluruoka ja Ylä-Savon Musiikkiopiston musiikkiesitys sekä joulunäytelmä ja –lauluja.

Vapaaehtoistyö on iloinen asia!

7 TIEDOTTAMINEN

Perheen talo –yhteistyön toiminnoista, tapahtumista ja yhteistyöstä on tiedotettu paikallislehdissä (Iisalmen Sanomat, Töllötin), perhe- ja lastenneuvolassa, koulujen vanhempainyhdistysten kokouksissa, perheille suoraan, omien ja yhdistysten nettisivujen kautta, yleisillä (kaupat, kirjasto) ilmoitustauluilla, oppilaitosten ilmoitustauluilla ja ev.lut. seurakunnan kautta.

Tiedottamisen ja kumppanuuden yksi helmi on kerran vuodessa julkaistu Iisalmen Sanomien YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI -teemaliite, joka ilmestyi 30.9.2012. Teemaliite oli onnistunut ja sitä on esitelty hyvänä käytäntöjä erilaisissa tilaisuuksissa. Suuret kiitokset Iisalmen Sanomille ja yrityksille mahtavasta yhteistyöstä yhteisen tavoitteen puolesta.

- www.perheentalo.fi sivuilta löytyy vapaaehtoisten, jossa on tietoa tapahtumista vapaaehtoisille. Perheen talo –yhteistyö on kirjautunut myös Facebookiin.
- Lastensuojelun Keskusliiton järjestämät Lastensuojelun kesäpäivät vietettiin Iisalmissa Savonia-ammattikorkeakoululla 12.-13.6.2012
 - Perheen talo –yhteistyö oli ainoa tutustumiskohde koko päivien aikana

8 YHTEISTYÖRYHMÄT

Koko hanke perustuu kolmen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten kumppanuuden lisäksi yhteistyöhön kaikkien lasten ja lapsiperheiden kanssa toimivien tai niiden elinoloja tukevien tahojen kanssa.

8.1 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhevalmennusryhmä

Kuntayhtymän yhteinen perhevalmennusryhmä on moniammatillinen työryhmä, johon kuuluu työntekijöitä äitiys- ja lastenneuvolasta, perheneuvolasta, sosiaalitoimesta, päivähoidosta, seurakunnan lapsityöstä, avoimesta päiväkodista sekä kolmannen sektorin edustaja Perheen talo- yhteistyöstä. Perheen talo –yhteistyö vastaa yhdessä Iisalmen seurakunnan lapsityön yhdestä kokoontumisesta, joka käsittelee vertaisuutta voimavarojen antajana.

Perhevalmennuksen runkoa päätettiin uudistaa syksystä 2012 alkaen. Ryhmäneuvolat korvaavat aiemmat perhevalmennuskerrat ennen synnytystä lukuun ottamatta synnytysvalmennuskäyntiä Kuopion yliopistollisessa sairaalassa. Syksystä 2011 lähtien perhevalmennukset on pidetty pääsääntöisesti Perhekeskus Onni ja Ilonassa.

8.2 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhekeskustyöryhmä

Ylä Savon SOTE kuntayhtymässä on suunniteltu perhekeskus/hyvinvointineuvola –palveluita, jossa Perheen talo –yhteistyö on ollut mukana. Suunnittelussa, jossa on keskitytty neuvolaikäisten lasten ja perheiden tukemiseen ja moniammatillisen yhteistyön kehittämiseen. Johtoajatuksena on kaikille perheille suunnatut palvelut. Toiminta tulee perustumaan ns neuvolatiimeille, joissa on perhetyöntekijä terveydenhoitaja ja neuvolapsykologi sekä neuvolalääkäri. Neuvolatiimien toiminta aloitettiin syksyllä 2012 alueittain.

8.3 Saturyhmä

Saturyhmä on monitoimijainen ryhmä, jonka idea on tullut perheneuvolasta. Saturyhmä aloitti Anna Aikaa Lapselle –kirjakampanjan (liite 1). Ajatuksena on lisätä lorujen ja satujen käyttöä lasten kasvatuksessa. Vuonna 2012 järjestettiin eri toimipaikoissa Satuviikko viikolla 43. Satuviikolla loruteltiin ja luettiin satuja kaikissa ryhmissä ja koristeltiin Perhekeskus Onni ja Ilona satumaiseksi. Vauvaryhmissä oli satuhierontaa sekä lorulaatikon esittelyä. Lisäksi Iisalmen kirjastolta oli pieni lastensatukirja-näyttely. Saturyhmä aloitti myös Vieremällä.

Saturyhmä ideoi lisäksi lorupussin, jotka Kankaan Martat ompelivat jokaiselle vuonna 2013 syntyvällä pienokaiselle (240 kpl). Lorupussiin teki jokainen toimijataho oman lorun ja tervehdyksensä uusille vauvaperheille. Lorupussit saatiin valmiiksi joulukuussa ja niitä jaetaan lastenneuvolan terveydenhoitajien kotikäynneillä. Ohessa Perheen talo –yhteistyön lorun kuvitus ja loru:

**Sinä olet siellä ja minä olen täällä
ja kumpikin meistä niin iloisella päällä.
N-Y-T NYT! Körötä, körötä!
Niin kuin minäkin, tämän tempun osaat
sinäkin! M.Baric´**

8.4 Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmä

Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä perustettiin keväällä 2005. Siihen kuuluu jäseniä seuraavista tahoista: Iisalmen kaupunki (sivistys- ja vapaa-aikatoimet), Iisalmen Sanomat, Iisalmen srk, Iivarit ry, Nuorten Palvelu ry (Tytöt Toimii-toiminta), Perheen talo-yhteistyö (Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry), Savonia-ammattikorkeakoulu, Sonkajärven srk, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Ryhmä on avoin keskustelu- ja tiedonjakamisen foorumi, johon otetaan mielellään mukaan uusia tahoja. Vuoden aikana on edelleen hyödynnetty WWW-Wanhemmat Warmana Webbiin –kansiota, joka tehtiin sosionomiopiskelijoiden opinnäytetyönä 2008.

Mediakasvatustyöryhmän tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen sekä lasten, nuorten ja vanhempien kriittisen medialukutaidon lisääminen.

Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmän logon piirsi yläkouluikäinen nuori

- Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Kokouksissa tuodaan esille ajankohtaisia mediakasvatukseen liittyviä aiheita ja jaetaan materiaalia ja hyviä käytäntöjä.
- koordinaattori Sinikka Niskanen oli pitämässä Mikä nuoria netissä kiinnostaa? vanhempainilta Juhani Ahon koululla 9.2.2012. Paikalla oli 4 vanhempaa ja opinto-ohjaaja sekä harjoittelija Amma Toivonen.
- koordinaattori Sinikka Niskanen ja nuorisotyön vastaava ohjaaja Tarja Immonen olivat esittäytymässä Juhani Ahon koulun opettajien kokouksessa 15.2.2012
- mediakasvatusta joka kotiin Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän perheohjaajille 8.11.2012 (16 perheohjaajaa) ja illalla vapaaehtoisille (kolme).
- Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä kutsuttiin mukaan Pelituki-hankkeen ohjausryhmään. Pelituki-hankkeen tavoitteena on perehtyä digitaalisen pelaamiseen perheissä ja selvittää, seuraako pelaamisesta haittoja. Hanke on kolmen toimijan yhteistyöhanke ja Pohjois-Savossa vetovuudessa on Kuopion Kriisikeskus. Yhteistyötä tehdään kunnallisten ja yksityisten toimijoiden kanssa. Hanke on RAY:n rahoittama.

8.5 Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto

Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkoston tavoitteena on luoda vuorovaikutuksellinen keskustelufoorumi, jossa on tärkeää tiedon jakaminen, tiedon lisääntyminen alueen toimijoista ja palveluista sekä yhdessä näkyminen ja vastavuoroinen ohjaaminen palveluiden piiriin.

Yhteistyöverkosto on kokoontunut viisi kertaa vuoden 2012 aikana ja kokoukset on pyritty järjestämään verkostoon kuuluvien toimitiloissa, jolloin onvoinut samalla tutustua toisten toimintoihin. Toimintavuoden aikana päätettiin aloittaa viikoittaiset toimintojen esittelyt Koljonvirran sairaalan kanttiinissa. Esittelyvuorot jaettiin siten, että jokainen mukana oleva taho ottaa aina yhden esittelyvuoron, joka on maanantaisin sairaalan kanttiinissa klo 10.00-11.30. Kokemuksen esittelyistä ovat olleet rohkaisevia ja niitä päätettiin jatkaa seuraavana vuonna.

8.6 Ylä-Savon turvallisuus –työryhmä

Koordinaattori on ollut mukana laajassa Ylä-Savon turvallisuussuunnitelma väkivallan hallinta ja ehkäisy –työryhmässä. Tämän työnryhmän tuotoksena kaikkiin SOTE-alueen kuntiin tullaan perustamaan oma lähisuhdeväkivaltaryhmä. Iisalmissa Perheentalo –yhteistyön työntekijä on mukana perustettavassa ryhmässä.

8.7 Savonia-ammattikorkeakoulu ja muut oppilaitokset

Yhteistyö Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa on ollut tiivistä ja suunnitelmallista. Yhteistyöpalavereja pidetään kaksi kertaa vuodessa, joissa tarkennetaan yhteiset toiminnat ja tavoitteet. Palavereissa on mukana kaikki sosiaalialan ja hoitotyön lapsi- ja perhetyön koulutuksesta vastaavat opettajat. Perheen talo -yhteistyö on mahdollistanut opiskelijoille työelämään tutustumista lastensuojelujärjestöjen näkökulmasta ja toimintaan on saatu lisäresursseja. Yksi opettaja on nimetty Perheen talo –yhteistyön ohjausryhmään. Opiskelijoita on ollut Perheen talo –yhteistyön toiminnoissa 2012 seuraavasti:

• harjoittelut 3-8 viikkoa	5 sosionomi-, 1 sairaanhoitaja-, 1 terveydenhoitaja ja kaksi lastenohjaajaopiskelijaa
• tukihenkilötoiminta	12 sosionomi-opiskelijaa
• projektitoiminta	10 sosionomi-opiskelijaa
• opinnäytetyöt	
➤ Vauhtiviikarit, 2-3-vuotiaan lapsen ja hänen vanhempansa välisen vuorovaikutuksen tukeminen toiminnallisilla keinoin	2 sosionomiopiskelijaa
➤ Mummin kanssa, lasten ja isovanhempien vuorovaikutuksen tukeminen luovilla toiminnallisilla menetelmin	2 sosionomiopiskelijaa
Yhteensä:	35 opiskelijaa

9. ARVIOINTI

Vaikka uudistettu lastensuojelulaki (417/2007) ja Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009) velvoittavat kunnat ja kuntayhtymät järjestämään yksilö- ja perhekeskeistä lastensuojelua myös avohuollossa eli järjestämään ennalta ehkäisevää lastensuojelutyötä, niin sosiaali- ja neuvolatyöntekijöillä ei ole tarjota riittäviä ja oikea-aikaisia perhekohtaisia tukipalveluja. Sekä laissa että asetuksessa edellytetään varhaista puuttumista ja monialaista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Toiminnan kannalta merkityksellinen ohjeistus tulee RAY:n avustusstrategisten linjausten kautta.

Perheen talo –yhteistyön tavoitteena on ollut tarjota ja kehittää matalan kynnyksen avopalveluja, joilla on tarkoitus ennalta ehkäistä ongelmien kehittymistä. Toiminta lähtee mahdollisimman varhaisesta puuttumisen ajatuksesta, että perheet saisivat perheille tarkoitettuja avopalveluja juuri oikeaan aikaan. Keskeisenä toiminnassa on yhteistyöhankkeen toimijoiden Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n, Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Ylä-Savon Ensi- ja Turvakotiyhdistys ry:n ja julkisen sektorin palvelujärjestelmän mahdollisimman hyvä ja nopea tiedonkulku sekä toimintojen kehittäminen. Perheen talo –yhteistyön toiminta perustuu laaja-alaiseen yhteistyöhön ja kumppanuuteen.

Rajapinta Perheen talo –yhteistyön ja SOTE kuntayhtymän välillä on selkeä ja suunnitelmallinen. Perheen talo –yhteistyö edustaa kolmatta sektoria ja kansalaistoimintaan pohjautuvaa ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistoimintaa, joka täydentää palvelujen tarjontaa lapsiperheille. Kuntayhtymän palvelut keskittyvät entistä enemmän ns. ydintehtäviin eli lakisääteisten palvelujen järjestämiseen. Kuntayhtymän kanssa pyritään tietoisesti rakentamaan strategista kumppanuutta, jotta perheet saisivat tuen ja avun mahdollisimman varhain.

Tulevaisuuden innovatiivinen ehkäisevä lastensuojelu kykenee synnyttämään uutta tekemällä tiivistä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Se hyödyntää sellaisia olemassa olevia voimavaroja ja osaamista, joita ei vielä näy käytännössä. Osaamisen yhdistäminen tuottaa sellaista lisäarvoa, jota ei olisi voinut syntyä ilman kumppanuutta. Tulevaisuuden ehkäisevän lastensuojelun palveluketjut ovat toisensa jatkumoa eli missä toisen päättyy –toisen alkaa (win/win eli kaikki kumppanit hyötyvät). Perheen talo-yhteistyön toiminnat ovat lähellä perheitä ja varhaisen tuen merkitys korostuu. Palvelunohjaus on vastavuoroista kuntien ja Perheen talo-yhteistyön välillä. Tarvitaan laaja-alaista kumppanuutta ja yhteiseen päämäärään tähtäävää toimintaa, jossa hyödynnetään kansalaisjärjestöjen mukanaan tuoma lisäarvo.

Perheen talo –yhteistyö on koko toimintansa ajan ollut nimenomaan järjestölähtöistä auttamistyötä. Auttamistyön pohjana on ollut paikallisten täysin vapaaehtoisten lastensuojelujärjestöjen aktiivien halu auttaa ja tehdä yhteistyötä. Suurin osa toiminnasta perustuu vapaaehtoistyöhön, joten vapaaehtoisten rekrytointiin ja koulutukseen on kiinnitetty enemmän huomiota viime vuosina. Vapaaehtoistyön koordinointi on ollut yksi toiminnan perusrakenteista. Toiminnan järjestäminen näin laaja-alaisesti tällä hetkellä ilman ammatillista ohjausta on mahdotonta.

Kolmannen sektorin vapaaehtoistyö on valtava voimavara ja se vaatii toimiakseen hyvin organisoidun johtamisen mallin. Tarvitaan enemmän yhteistyötä eri yhdistysten ja julkisen sektorin kanssa sekä tukirakenteita, jotka mahdollistavat vapaaehtoistyön organisoitumisen entistä paremmin.

Perheen talo –yhteistyön asiakkaita ja toimijoita ovat perheet, vapaaehtoiset ja tukityöllistetyt pitkäaikaistyöttömät. Perheet tulevat mukaan Perheen talo –yhteistyön toimintaan omasta halustaan ja päätöksestään ilman läheteitä. Oleellista on ollut riittävän laaja toiminnasta tiedottaminen. Neuvola on ollut aktiivisin yhteistyötaho erityisesti ensimmäisen lapsen synnyttyä perheeseen. Perheet saavat neuvoja ja ohjausta palveluista neuvolan, päivähoidon, sosiaalitoimen ym. henkilöstöltä, mutta yhteydenotto on asiakkaan vastuulla. Usein perheet ovat saaneet merkityksellisen ohjauksen ja rohkaisun avun hakemiseen jo tukea saavalta perheeltä.

Perheen talo –yhteistyön toiminnat on haluttu rakentaa ja säilyttää ns. matalan kynnyksen palveluna, minkä piiriin on perheiden helppo tulla ja ottaa apua vastaan. Tämän lisäksi on muistettava, että toiminta on ehkäisevää lastensuojelupalvelua. Virallisia asiakassuunnitelmia tavoitteineen ei tehdä. Sen sijaan jokainen perhe pyritään alusta alkaen kohtaamaan yksilönä, jossa jokaisella on oma erityinen elämäntilanteensa ja avuntarpeensa. Näiden perusteella pyritään perheelle tarjoamaan juuri heidän kaipaamaansa apua ja tukea. Lastensuojelulaissa painotetaan ehkäisevää lastensuojelua, moniammatillisuutta sekä verkostoitumista ja yhteistyötä eri tahojen kanssa. Lain mukaan työntekijöiden on pohdittava eri toimintavaihtoehtoja ja mietittävä, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu.

Oikea-aikainen apu ja tuki säästää lapsia ja heidän perheitään inhimilliseltä kärsimykseltä ja voi ehkäistä ongelmien syvenemisen. Oikea-aikaisuus ei kuitenkaan yksin riitä vaan on tehtävä myös oikeita asioita. Lastensuojelutyöhön panostaminen on tärkeää. Ehkäisevien palvelujen tarjonnan tulee olla kattavaa. Ehkäisevä monitoimijainen työ on paitsi inhimillistä myös taloudellisesti järkevää. Monitoimijuudella tarkoitetaan laaja-alaista asiantuntijuutta (kokemusasiantuntijat mukaan lukien), jossa tieto, valta ja asiantuntijuus on jaettua.

Lastensuojelulain mukaan päätöksiä tehdessä on nähtävä tulevaisuuteen, joka usein on haasteellista. Tulevaisuuden ennakointi – mitä tapahtuu, jos emme tee mitään tai mitä tapahtuu, jos teemme näin? Keskeisiä tulevaisuuden teemoja tulevat olemaan erityisesti palvelujärjestelmän tila, kehitys ja resurssit sekä ehkäisevän työn strategiat ja painopisteiden valinta. (Törrönen & Vornanen 2004).

Pääseminen RAY:n rahoittamaan Emma & Elias –avustusohjelmaan seuraaviksi vuosiksi, jota Lastensuojelun keskusliitto koordinoi, on osoitus siitä, että olemme tehneet oikeita asioita oikeaan aikaan. Hyvien käytäntöjen mallintaminen ja levittäminen laajemmin koko Suomeen on suuri mahdollisuus (esimerkiksi Joensuun Perheentalo).

Tutkimus- ja arviointityössä tutkija Ari Haaranen Kuopion yliopiston (nykyisin Itä-Suomen yliopisto) terveystieteiden tiedekunnasta aloitti loppuvuodesta 2008 tekemään väitöskirjaansa aiheesta Vanhempainryhmät lapsi-perheiden terveyden edistämisessä. Tutkimusjoukkona on ollut viisi vertaisryhmää Perhekeskus Onni ja Ilonasta. Koordinaattori osallistui väitöskirjatilaisuuteen 23.11.2012. Tutkimuksessa todettiin, että perheryhmät lisäävät hyvinvointia ja ovat hyviä esimerkkejä terveyden edistämisessä. Väitöskirja on luettavissa osoitteessa:

Realistinen arviointi lapsiperheiden vanhempainryhmistä
muutokset perheen terveydessä ja vaikuttavuutta edistävät toiminnat

http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0968-8/urn_isbn_978-952-61-0968-8.pdf

Lue lapselle, kuuntele lasta!

ANNA AIKAA LAPSELLE.

Kirjakampanjassa mukana olevat kannustavat lukemaan yhdessä lasten kanssa.

Kirjojen katselu ja lukeminen

- edistää kielen oppimista
- kehittää tunne-elämää
- rikastaa mielikuvitusta
- tukee keskittymiskykyä ja tarkkaavaisuutta
- antaa oppimisvalmiuksia
- vahvistaa vanhemman ja lapsen välistä suhdetta
- tuo iloa elämään

Mikä satujen lukemisessa on mukavaa?

"kirjoja on kiva syödä" poika 1v.

"satuja on mukava kuvitella omassa päässä" poika 10v.

"sen takia kun tykkään niistä" poika 4v.

"saa katsoa niitä sadun kuvia" tyttö 5v.

Mitä kirjoista voi oppia?

"aakkosia" tyttö 5v.

"lukemaan" poika 4v.

"mielikuvitusta" poika 10v.

"tarinan opetus on tärkeä" äiti 32v.

"uusia sanoja" poika 5v.

Kirjakampanjassa ovat mukana: Iisalmen kaupunki/ päivähoito ja kirjasto, Iisalmen srk/ lapsityö, Perheen talo-yhteistyö (Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, MLL:n Iisalmen yhdistys ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry), Suomalainen kirjakauppa Oy, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä/ lastenneuvola ja lasten ja nuorten palvelut

Yhdessä lapsen parhaaksi

PERHEEN TALO -YHTEISTYÖ

*Iisalmen Pelastakaa Lapset ry
Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry
Ylä-Savon Ensi-ja turvakotiyhdistys ry*

**Projektipäällikkö Sinikka Roth
Perhekeskus Onni ja Ilona
Pohjolankatu 9
74100 IISALMI
P. 040-7 431 773**

**email: sinikka.roth@perheentalo.fi,
www.perheentalo.fi**

